

Head vanasõidukite, aga laiemalt ajaloolist väärtust omavate autode või lihtsalt hobiautode omanikud

Automaksust

2025. aastast rakendub Eestis mootorsõidukimaks. Vaatamata hobisõidukite omanike pingutustele meie harrastuse erisuste ja kultuuriloolise tähtsuse selgitamisel on meie endi poolt riiki juhtima valitud poliitikud otsustanud, et maks tuleb „ühetaoline“ ning ei sõltu sõiduki kasutamise intensiivsusest või ajaloolisest väärtusest.

Selgitustöö jätkub ka tulevikus, kuid 01.12.2024 seisuga on olukord selline:

1. Kõik M1 ja N1 kategooria autod, millel on vanust rohkem kui 20 aastat, on alates 2025. aastast maksustatud ühtse aastamaksuga 50 eurot (sõltumata vanusest ja tehnilistest parameetritest). Mootorratastel ja traktoritel vanusega üle 20 aasta ei ole aastamaksu.
2. Aastamaks määratakse isikule, kes on 1. jaanuari seisuga sõiduki omanik (või vastutav kasutaja) liiklusregistri andmete põhjal. Esmaregistreerimise korral on erikord ehk jooksva aasta eest makstakse proportsionaalselt aasta lõpuni jääva aja eest.
3. Vastuvõetud seaduse kohaselt maksustatakse ka sellised sõidukid, mis on ajutiselt kustutatud registrist või mille registrikanne on peatatud.

Tulevik jaguneb kahte ajaperioodi, so 2025 kuni 2026 ja alates 2027.

Kõigepealt 2025 kuni 2026

1. Vastuvõetud seaduse rakendussätte kohaselt ei tule peatatud kandega ja ajutiselt registrist kustutatud sõidukite eest tasuda aastamaksu 2025. ja 2026. aastal.
2. Riigikogus on seaduseelnõu 461SE, millega plaanitakse kehtestada 2025. ja 2026. aastaks erikord sõidukitele, mis on 1. jaanuari seisuga peatatud kandega või ajutiselt registrist kustutatud, kuid mis jooksva aasta jooksul siiski jõuavad uuesti aktiivsesse registrisse. Nende sõidukite aastamaks tuleb tasuda proportsionaalselt sarnaselt esmase registreerimise olukorraga, st maksta tuleb sõiduki registrisse tagasitoomise hetkest kuni kalendriaasta lõpuni – näiteks 1. aprillil registrisse tagasijõudmise korral 75% aastamaksust. Seda ei mõjuta ka asjaolu, kui sõiduk hiljem ajutiselt registrist kustutatakse – aastamaksu ei tagastata.

Alates aastast 2027

3. Peatatud kandega sõidukitele alates 2027. aastast aastamaksu vabastust enam ei ole ja tuleb maksta terve aasta eest aastamaks. Hetkel vastuvõetud seaduse kohaselt peaksid 2027. aastal aastamaksu tasuma ka kõik ajutiselt registrist kustutatud sõidukid.
4. Riigikogus on eelnõu 461SE, millega plaanitakse 2027. aastaks kehtestada regulatsioon, et aastamaksu ei tule maksta selliselt sõidukilt, mis on ajutiselt registrist kustutatud kogu aasta jooksul, so 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini. Kui ajutise kustutamise tähtaeg saabub või ajutine kustutamine lõpetatakse maksuaasta jooksul, siis tuleb selle sõiduki eest ikkagi maksta aastamaks ja seda kogu aasta eest, st et kui jooksva kalendriaasta jooksul on ajutiselt kustutatud sõiduk kasvõi ühe päeva „aktiivses“ registris, siis tuleb maksta terve aasta aastamaks.

Eelnevast tulenevalt tuleb aastamaksu vältimiseks kustutada ajutiselt liiklusregistrist kõik sõidukid, mida ei ole plaanis 1. jaanuaril 2025 kasutada. Seda saab teha Transpordiameti e-teeninduses ning see on tasuta. Kui on soov sõiduk liikluses kasutusele võtta, siis tuleb ajutine kustutamine lõpetada arvestades ka sellega kaasnevat maksukohustust. Ajutiselt kustutatud sõidukil ei ole küll aastamaksu, kuid selline sõiduk loetakse registreerimata sõidukiks, mille juhtimise eest ette nähtud rahatrahv kuni 100 trahviühikut (kuni 800 eurot). Lisaks sõiduki juhile on karistus ette nähtud ka sõiduki omanikule – füüsilisele isikule rahatrahv kuni 200 trahviühikut (kuni 1600 eurot) ja juriidilisele isikule kuni 3200 eurot.

Sõidukite liiklusregistrist kustutamisest

Riigikogu menetleb jäätmeseaduse ja liiklusseaduse muudatusi, mille sisuks on luua 2025. ja 2026. aastaks lihtsustatud menetlus „kadunud“ sõidukite liiklusregistrist kustutamiseks. Seni oli vajalik M1 ja N1 kategooria sõidukite (edaspidi „auto“) registrist kustutamiseks lammutustõendit, kuid üleminekuajal ei ole see nõutav, kui auto viimase ülevaatuse kehtivuse lõpust on möödunud vähemalt 2 aastat. Samuti kaotatakse automaatne registrikande peatamine ning tulevikus on vaja auto ajutiselt registrist kustutamiseks tõendada auto olemasolu. Alates 2027. aastast on auto liiklusregistrist kustutamiseks vajalik taas lammutustõend, kuid selle puudumisel saab auto registrist kustutada tasudes 800 eurot riigilõivu.

Eelnevast tulenevalt tuleb igaühel vaadata üle Transpordiameti e-teenindusest enda nimele registreeritud sõidukid ning kadunud sõidukite kohta teha vastav avaldus sõiduki registrist kustutamiseks (kui registrikanne on olnud peatatud enne 01.07.2019, siis kustutab Transpordiamet need autod ise automaatselt). Kui auto on alles, siis tuleb langetada otsus, kas seda soovitakse säilitada. Kui jah, siis tuleb registrikande peatamine asendada ajutise kustutamisega ning arvestada sellega, et perioodiliselt tuleb tõendada sõiduki olemasolu. Tavapähtäeg ajutiseks kustutamiseks on kuni 2 aastat, ajaloolise väärtusega sõidukitel kuni 5 aastat. Luuakse ka regulatsioon, mis kohustab jäätmekäitlejaid vastu võtma ka osaliselt lammutatud sõidukeid ja väljastama identifitseeritava sõiduki kohta lammutustõendi (kuid sellisel juhul võidakse nõuda eemaldatud osade või lisatud muu materjali eest kompensatsiooni). Kui auto säilitamine ei ole vajalik, siis tuleb auto viia jäätmekäitlejale (romula, metallikokkuost).

Autod on keskkonnaohtlikud tooted, mis pärast nende kasutamise lõpetamist tuleb keskkonnale ohutul viisil utiliseerida. Samas on autod ka osa meie kultuuri- ja ajaloopärandist, mistõttu ajaloolist väärtust omavad sõidukid vajavad ka säilitamist. Nende kahe olulise hüve vahel tuleb igal autoomanikul leida tasakaal.

Automaks on ebaõiglane ja selle kehtestamine ei arvesta Eesti oludega. Tõenäoliselt ei ole automaks igavene, kuid praegu kehtestatakse see Riigikogu valimistel oma hääle andnud inimeste enamuse heakskiidul.